

їх авторитету “в справі повернення населення до мирного дореволюційного часу”. Місцевим владним структурам рекомендовано, щоб мирові посередники приступили до виконання обов’язків по керівництву волосними і сільськими посадовими особами [7, 14].

Восени 1918 р. на Поділлі було відновлено лише відносний правопорядок.

Таким чином, гетьманську владу вітали поміщики, власники підприємств, багаті селяни, чиновники, проросійськи налаштована інтелігенція. Бідне селянство та робітники вороже поставились до гетьманських місцевих органів влади. Селянство з неохотою підкоряються новим законам. Незважаючи на непопулярність гетьманського режиму, все ж, більшість населення виступала за суверенітет України, а голоси за відновлення старої Російської держави зустрічалися рідко.

1. *Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі ЦДАВО). – Ф. – р. – 4162. – Оп.1. – Спр. 20. – С. 10.*

2. *Центральний державний архів вищих органів влади та управління України – Ф. Д. – 192. – Оп. 9. – Спр. 25. – С. 3-6.*

3. *Державний вісник.-1918. – 16 травня; Скоропадський П. Спогади. Кінець 1917 – грудень 1918. – Київ-Філадельфія, 1995. – С. 164.*

4. *Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф. 1793. – Оп. 1.- Спр. 9,142с.;*

5. *Лозовий В. С. Ставлення селянства Поділля до гетьманської влади (1918 р.) // Матеріали XI Подільської історико – краєзнавчої конференції / Ред. Кол.: Завальнюк О. М. (відповідальний редактор), Баженов Л. В., Винокур І. С. та ін. — Кам’янець-Подільський, 2004. — С. 275.*

КОЛГОСПНЕ БУДІВНИЦТВО В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 50-х – НА ПОЧАТКУ 60-х рр. ХХ СТ.: НЕРЕАЛІЗОВАНИЙ ШАНС? (НА МАТЕРІАЛАХ КОЛГОСПУ ім. ТЕЛЬМАНА СЕЛІДІВСЬКОГО РАЙОНУ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Задко Крістіна

10 клас, Новогродівська загальноосвітня школа
I–III ступенів № 7, м. Новогродівка, Донецька область,
hristina-tinka@mail.ru

Протягом багатьох століть в українському суспільстві домінувало сільське населення, а в країні традиційно сильним залишався аграрний сектор. Ситуація змінилася в 20-30-х рр. ХХ ст., коли за рахунок села владою було здійснено кардинальні зрушення в життєдіяльності держави. В цьому процесі важливе місце відводилося колгоспам.

Вивчення їхньої історії сприяє кращому розумінню закономірностей розвитку сільського господарства, ролі держави в цьому процесі, значення людського фактору тощо. Певний інтерес викликає дослідження особливостей колгоспного будівництва в другій половині 1950-х – на початку 1960-х рр., коли урядом було здійснено ряд важливих заходів із реформування галузі. Дану проблему авторка розглядає на матеріалах колгоспу ім. Тельмана, що на той час входив до Селідівського району Донецької області.

Колгосп ім. Тельмана був утворений в 1930 р.. До 1941 р. він досяг вагомих успіхів у виробництві сільгосппродукції. В роки ж післявоєнної відбудови господарство вважалося одним з відстаючих у районі [4, с.3].

В 1952 р. колгосп очолила Лідія Федорівна Юрген, яка згодом перетворила артіль у процвітаюче господарство. В певній мірі цьому сприяла постанова ЦК КПРС «О мерах дальнейшего развития сельского хозяйства СССР» від 7 вересня 1953 р., яка була направлена на вдосконалення управління сільським господарством та матеріальну зацікавленість колгоспників [1, с.4].

Наприклад, якщо в 1954 р. урожай зернових склав 7 центнерів з га, овочів – 29,6 центнерів з га, то в 1956 р. було отримано 19,5 центнерів зерна з кожного га. Також особлива увага приділялася вирощуванню кукурудзи [3, с.1].

Процвітало шовківництво. В 1956 та 1957 рр. шовководи виконали річний план відповідно на 170,6 та 231 відсотки. У 1956 р. з усіх галузей господарства в артільну касу надійшло 2 101 930 крб. прибутку [8, с.4].

У 1957 р. уряд поставив завдання – за два-три роки наздогнати та випередити США по виробництву м'яса, молока і масла на душу населення. Запорукою успіху виступала кукурудза. Незважаючи на несприятливі погодні умови в колгоспі ім. Тельмана було отримано гарний врожай. Передові доярки колгоспу надаювали за добу від кращих корів по 23-25 кг молока. В 1957 р. загальний прибуток колгоспу склав 3 000 078 тис. карбованців. За особливі успіхи в розвитку сільського господарства голові колгоспу Л.Ф. Юрген в лютому 1958 р. було присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці [2, с.1].

У 1958 р. колгосп достроково розрахувався з державою по задачі хліба. В тому ж році внаслідок реорганізації МТС йому було передано весь машинно-тракторний парк за визначену плату [6, с.1]. До артілі із Селидівської МТС перейшли кращі механізатори, новатори виробництва, справжні майстри своєї справи, які підхоплювали та впроваджували передовий досвід [9, с. 1].

Запроваджений у 1959 р. семирічний план розвитку народного господарства СРСР передбачав збільшення виробництва продуктів тваринництва у 1,5-2 рази. Незважаючи на труднощі артіль ім. Тельмана достроково розрахувалася по тваринницькій продукції.

Одночасно держава вживала заходи аби відвернути селян від їхніх присадибних ділянок, намагаючись направити всі ресурси на розвиток колгоспів. Показовою є постанова пленуму ЦК КПРС «О дальнейшем развитии сельского хозяйства» від 25 грудня 1959 р., в якій обґрунтовувалася недоцільність використання колгоспниками підсобних господарств [1, с.5].

1960 р. розпочався для артілі невдало. Погано виконувалися зобов'язання по молоку та м'ясу. Завищені плани по задачі цієї продукції не враховували реальних можливостей колгоспу. Щоправда в 1961 р. він повернув позицію лідера, а досвід кукурудзководів узагальнювався і вивчався всім районом [5, с.2].

У 1962 р. колгосп ім. Тельмана увійшов до Красноармійського територіального виробничого управління [7, с.1]. Діяльність управління спрямовувалася на безумовне виконання державних планів закупок.

Отже, незважаючи на те, що колгоспи були далеко не кращою формою організації сільського господарства, деякі з них, в тому числі артіль ім. Тельмана, змогли досягти вражаючих успіхів у своїй діяльності. Грамотне управління, використання передових методів господарювання, ентузіазм рядових трудівників дозволили цьому сільгоспідприємству стати одним з кращих на Донеччині, а ім'я його голови Л.Ф. Юрген було відомо всій країні.

Разом із тим колгоспи інтенсивно використовувалися владою для зростання економічної та воєнної могутності держави. В другій половині 1950-х – на початку 1960-х рр. здійснювалося реформування галузі сільського господарства. Втім реформи носили здебільшого суперечливий та легковажний характер, що незабаром призвело до продовольчої кризи та падіння авторитету М.С. Хрущова як керівника «наддержави» СРСР.

1. Валиахметов Р. *Экономические реформы сельского хозяйства, проводимые Н.С. Хрущёвым* // *Юридическая наука.* – 2012. – № 2. – С. 4-7.

2. *Висока нагорода* // *Зоря комунізму.* – 1958. – 28 лютого. – С. 1.

3. *Вище прапор змагання кукурудзководів!* // *Зоря комунізму.* – 1955. – 2 червня. – С. 1.

4. *Зінченко А. Одна з кращих* // *Зоря комунізму.* – 1960. – 8 березня. – С. 3.

5. *Коваленко М. Мати колгоспного достатку* // *Зоря комунізму.* – 1961. – 16 грудня. – С. 2-3.